

«Εξ όλων τών μερών τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας»

Φοιτητές καὶ σπουδαστές στὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821* «Μάχου ὑπὲρ Πατρίδος»

Ἦταν ὅλοι τους φοιτητές καὶ σπουδαστές. **Καὶ** ἂν ἡ πατρίδα ἦταν τότε σκλαβωμένη, ἐκεῖνοι κρατοῦσαν τὴν ψυχὴ ἐλεύθερη καὶ ἀδούλωτο τὸ πνεῦμα. **Ἀνδρώθηκαν** μὲ τοὺς θούριους τοῦ Ρῆγα καὶ τοῦ Κοραῆ, καὶ οἱ νεανικὲς καρδιές τους θαρρεῖς πὺς ἔπαιρναν φωτιά σὰν σιγοτραγουδοῦσαν τὸ «καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωή...». **Καὶ** τότε ἔνωσαν βαθιὰ μέσα τους τὸ τί θὰ πεῖ «ἀδιατίμητον ἢ ἐλευθερία».

* * *

Στὴν ξακουστὴ Ἑλληνικὴ Σχολὴ τῶν Κυδωνιῶν, μιὰ ομάδα εἴκοσι σπουδαστῶν συμφώνησαν, μὲ ἓνα Ψῆφισμὰ τους γραμμένο σὲ ἀττικὴ διάλεκτο, νὰ συνομιλοῦν μόνο στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά. **Ἦ** ποινὴ γιὰ τὸν παραβάτη ἦταν νὰ μάθει ἀπέξω μιὰ σελίδα ἀπὸ τὸν Ὅμηρο καὶ νὰ τὴν ἀπαγγεῖλει στὴν παρέα!

Ἔπαιζαν στὰ ὑπόγεια τῆς σχολῆς τους τὴν «Ἐκάβη» τοῦ Εὐριπίδη καὶ μὲ τὸ σχόλασμα ἔτρεχαν σ' ἓνα κοντινὸ λόφο γιὰ νὰ τραγουδήσουν, μακριὰ ἀπὸ τὰ αὐτιά τῶν Τούρκων, τὸ «Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων».

* * *

Στις 23 Ἀπριλίου τοῦ 1821 οἱ πρῶτοι Ἑλληνες σπουδαστές, ἀπὸ τὰ πανεπιστήμια τῆς Λειψίας καὶ τῆς Γοτtingης, φθάνουν στὸ φυλάκιο τῆς Πράγας μὲ ἐπιθυμητὸ προορισμὸ τὴν Μολδοβλαχία, ὅπου ἤδη βρισκόταν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης. Ἡ πόλη ὁμως, στὴν ὁποία συγκεντρώθηκαν οἱ περισσότεροι Ἑλληνες φοιτητὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἦταν ἡ Τεργέστη, ὅπου ὑπῆρχε ἀκμάζουσα ἑλληνικὴ κοινότητα, ἔτοιμη νὰ τοὺς συνδράμει στὶς ἀνάγκες τους. Ἀπὸ ἐδῶ οἱ νεαροὶ βλαστοὶ τῆς Πατρίδας ἀναχωροῦσαν κυρίως γιὰ τὸ Μωριά.

Ἀπὸ τὴν Τεργέστη, ὁ Νικόλαος Γκίκας, φοιτητὴς τότε στὸ Ἰάσιο, γράφει σχετικὰ σ' ἓναν συμφοιτητὴ του στὸ Παρίσι: «Σοῦ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ξέρω πὺ βρίσκομαι ἀπὸ τὴ χαρὰ μου. Ὁ ζῆλος πὺ κυριαρχεῖ ἐδῶ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀπερίγραπτος. Ὁ καθένας δίνει ὅ,τι μπορεῖ. Ἐὰν εἶχα καιρὸ καὶ ἡρεμία πνεύματος, θὰ μπορούσα νὰ σοῦ γράψω τόσο πολλὰ, πὺ θὰ ἔχεις νὰ διαβάζεις μισὸ χρόνο».

Ἡ ἔντονη κίνηση τῶν Ἑλλήνων δὲν ξεφεύγει ἀπὸ τὸ ἄγρυπνο βλέμμα τῶν αὐστριακῶν ἀρχῶν. Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς τῆς Τεργέστης, βαρόνος Spiegelfeld, σὲ ἀναφορὰ του πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῆς Ἀστυνομίας Sedlnitzky, γράφει σχετικὰ:

«Τὸ ὅτι οἱ Ἑλληνες στὸ Λιβόρνο ἔχουν ἐκδηλωθεῖ ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ τῶν συμπατριωτῶν τους, μὺ τὸ ἀναφέρει συχνὰ ὁ ἐκεῖ καισαροβασιλικὸς πρόξενος. Καὶ ἐσχάτως ἐπρόσθεσε, ὅτι πολλοὶ ἀνεχώρησαν ἀπὸ ἐκεῖ γιὰ τὸν Μωριά καὶ τὴν Ὑδρα, τοὺς ὁποίους ἠκολούθησαν ὅλοι οἱ σπουδαστὲς ἀπὸ τὴν Πίζα καὶ ὅτι οἱ Ἑλληνες σπουδαστὲς παρήγγειλαν καὶ τοὺς ἔφκιασαν σέλλες, πιστόλια, περικεφαλαῖες...».

* * *

Τὸ πνεῦμα αὐτῶν τῶν νεαρῶν ὑπάρξεων ἀντιπροσωπεύεται μὲ ζωντάνια μέσα ἀπὸ μία ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Σούτσου πρὸς τὰ ἀδελφία του, γραμμένη στίς 5/17 Ἰουνίου τοῦ 1821, δύο μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπικὴ μάχη στὸ Δραγατσάνι καὶ τὴν θυσία τοῦ Ἱεροῦ Λόχου.

«... Ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὰς ἐσχατιάς της αὐτὰς

συνήλθομεν τριακόσιοι, χθές μαθηταὶ τῶν Γυμνασίων καὶ σήμερον μαχηταὶ τῆς Ἐλευθερίας. [...] Ἄλλ' ἂν ἡμεῖς πέπρωται ν' ἀποθάνωμεν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς, γράψατε σεῖς εἰς τὴν ἐπιτύμβιον ἡμῶν πέτραν: “ἐνταῦθα κεῖνται τριακόσιοι τῆς Νέας Σπάρτης μὴ φροντίσαντες νὰ μᾶς εἰπῶσιν οὐδὲ τὰ ὀνόματά τους”».

Μὲ τὸ ἴδιο πνεῦμα εἶναι γραμμένη καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ εἰκοσάχρονου Ἀναστασίου Παππᾶ, υἱοῦ τοῦ ἥρωα Ἐμμανουὴλ Παππᾶ, ὁ ὁποῖος στὰ 1821 σπούδαζε στὴν Βιέννη. Ἀπὸ ἐκεῖ γράφει στὶς 18 Ἀπριλίου 1821 στὸν ἀδελφὸ του Ἀθανάσιο:

«...Μιὰ γυναικεία μορφὴ στεκόταν πάντα μπροστὰ στὰ μάτια μου θλιμμένη, κλαμένη, πληγωμένη, βαριά ἀλυσσοδεμένη. Πάντα μὲ κοίταζε μὲ βλέμμα ἀτενές, χωρὶς νὰ μοῦ μιλεῖ. Ἀλλὰ τέλος, πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες μοῦ εἶπε θυμωμένα: [...] Μάχου ὑπὲρ Πατρίδος: Μὴ διστάζεις, μὴ δειλιάζεις μὲ τὴ σκέψη ὅτι μπορεῖ νὰ εἶσαι ὁ τελευταῖος. Ὅρμα ἀπάνω στὸν ἐχθρὸ σὰν ἓνας Μακεδόνας, φτιάξε ἀργυρὲς ἀσπίδες, ξαναζωντάνεψε τὴν ἀήττητη φάλαγγα. Τί τὸ ὄφελος νὰ καλοζεῖς στὰ ξένα καὶ νὰ στερεῖσαι γιὰ πάντα τὴν Πατρίδα σου!».

* * *

Ἦταν ὅλοι τους φοιτητὲς καὶ σπουδαστὲς. Ἄλλοι ἀγωνίστηκαν στὸ Μωριά, στὰ Νησιά, ἄλλοι στὶς Παραδουνάβιες Ἡγεμονίες. Καὶ ὁ ἀγώνας τους ἔμελλε, γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ, νὰ δείξει στὴν ἀνθρωπότητα τὸν δρόμο τῆς τιμῆς... □

(*) Περιοδ. «Ἡ Δράση μας», τεῦχος Μαρτίου 2017. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

Ἐνδεικτικὴ Βιβλιογραφία:

1. Α. Βακαλόπουλου, Οἱ Ἕλληνες σπουδαστὲς στὰ 1821, Θεσσαλονίκη 1978.

2. Γ. Λαΐου, Ἀνέκδοτες ἐπιστολὲς καὶ ἔγγραφα τοῦ 1821. Ἱστορικὰ δοκουμενὰ ἀπὸ τὰ Αὐστριακὰ Ἀρχεῖα, Ἀθήνα 1958.